

2004. október 5–13. között a 35. sz. út É-i oldalán is folytattunk mentő feltárást. Itt 18 temetkezést tártunk fel, valamint 3 őskori gödröt. Ezek is mind keleteltek voltak. Itt nagyon mély sírokat találtunk (a déli oldal mély sírjaival szembeni oldal), amelyek vágtak feltűnően sekély sírokat. Ezen sekély sírok közül egynél a koponya alatt két S-végű hajkarika, egynél pedig egy nyitott végű karika Árpád-kori eredetre utal. A kétoldalt feltárt temetkezések többsége 17. századi, esetleg 18. század első harmadából származik, azonban a sekély sírok Árpád-kori, a két megtalált pénzérme pedig további középkori sírok jelenlétére utal. Feltételezhető egy templom jelenléte is a területen, de ennek nyomára még nem bukkantunk. A lelőhelytől É-ra fekvő dombon intenzív bronzkori leletsűrűsödés utal őskori lelőhelyre.

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

329. Salgótarján, Márkházapuszta II.

(Nógrád megye) R, B, Á, Kk, Ú

2004. szeptember 20. és november 9. között megelőző feltárást végeztünk a lelőhelyen. A helyszín a Tarján-patak Ny-i dombsorának alján egy korábbi majorságot is magába foglaló teraszos domb terasz alatti lejtője és domblába. A feltárást során a domblábon, de főleg a lejtőn kerültek elő régészeti jelenségek, objektumok. A horhos oldalában a következő domb lábánál húzott szondánk szintén tartalmazott leleteket, így feltételezhető, hogy a lelőhely erre a dombra is kiterjed. A kutatás során 66 objektumot tártunk fel. Az előkerült objektumok kb. 60%-os területi lefedettséget mutatnak.

Késő rézkor (Badeni kultúra) – bronzkor: Két objektum került elő, amelyek közül az egyik egy szabálytalan alakú. Az előkerült leletanyag közül kiemelkedő egy kétszattatú tál töredéke, illetve több kisméretű füles bögre. A másik objektum egy gabonásverem, amelynek az oldala vékony rétegben kormos. Leletanyaga díszített bronzkori kerámiából, állatcsontból, illetve három darab pattintott kőszekéből állt. A dombvonulat koronáján szórva előkerültek még bronzkori kerámiatöredékek, amelyek arra utalnak, hogy a lelőhely valójában a domb tetején helyezkedik el és mi csak a szélét érintettük.

Árpád-kor: Két félig földbe mélyített házat tudtunk megfigyelni. Ezek közül az egyik szerkezete a szabályostól eltérő formát mutat. A ház beásása sekély és nem szabályos négyszög alakú, illetve a benne talált oszlophelyek nem nyeregtetős megoldásra utalnak. A házhoz kapcsolódó lejáratot, illetve kemencét nem tudtunk megfigyelni. A bontás során az Árpád-kori korongolt kerámia és állatcsont mellett előkerült még egy bikónikus orsó-gomb és egy kézzel formált kerámia töredéke is. Ettől az objektumtól délre feltártunk egy kör alakú gödröt, amelynek közepét négyszögletes alakban lemélyítették. Az objektum bontása során Árpád-kori kerámia, állatcsont és egy őrlőkő töredéke került elő. A másik ház egy kis alapterületű, külső és belső kemencével rendelkező, ágasfás-szelemenés szerkezetű épület. Külső kemencéjének ol-

dala és kavicsal kitapasztott platnija jól átégett, ami a hosszú ideig tartó használatra utal. A bontás során megtaláltuk a másik kemencét, amely szabályos négyszög alakú boltozata is sarkos kiképzésű volt. Sarkait kővel (őrlőkővel) támasztották meg. A kemence oldala és platnija szintén jól átégett vörös, helyenként fekete színű volt. Egyik kemencénél sem figyeltünk meg megújítást. Az ágasfák oszlophelyei a lakógödrön kívül helyezkedtek el, illetve azok tengelyében, középen még egy oszlophelyet tudtunk megfigyelni. A ház közepén egy enyhén ívelt pengéjű aratósarlót találtunk jó állapotban. A ház területéről nyolc őrlőkő-töredéket gyűjtöttünk össze.

Késő középkor: Négy gabonásvermet tártunk fel, ezek mindegyikének vékony, hamus réteg borította az oldalát. A felszíntől számított mélységük eléri a 2,5 m-t. A vermek leletanyaga kerámiából, állatcsontból, üvegtöredékekből állt. Ezenkívül egy olló, több kés töredéke, egy orsó-gomb, sarkantyú, egy ezüst pecsétgyűrű és egy őrlőkőtöredék került elő a vermekből. Két esetben meg tudtuk figyelni a gabonásvermek beszakadt szájrészét is. A vermeket még a 18. században is töltötték. Szintén késő középkorhoz sorolható még kettő objektum, amelyek közül az egyik talán egy be nem fejezett gabonásverem, míg a másik agyaggyerő gödörként funkcionálhatott. Az előbbi esetben egy négyszög alakú gödörbe ástak bele egy kerek, egyenes falú gödröt. A bontás során kerámiatöredékek, állatcsont, egy patkótöredék került elő; és jól megfigyelhető volt, hogy a gödröt a domb tetejéről töltötték fel. Az utóbbi gödör szabálytalan alakú és az oldalában kisebb fülkét alakítottak ki. Leletanyaga néhány késő középkori kerámiából állt. A területen több helyen is feltártunk kis alapterületű égett, hamus felületeket, amelyeket késő középkori kerámia datált. Eredeti funkciójukat nem tudtuk megállapítani.

Újkor: Az ásatáson a domb aljában egy 18–19. századi épület alapfalait találtuk meg, amely feltehetően három periódusban épült és a majorsághoz tartozott. Első periódusából „GTP” betűjeles téglák kerültek elő. Ilyen téglák a major többi épületének omladékában is láthatók. Második periódusban a téglafalat téglapillérrel támasztották meg, majd a harmadik periódusban a falat visszabontották és egy gerendaváz-szerkezetes, kőalapozású épületet emeltek. A maradványokból a teljes épület nem volt kiserkeszthető, így funkciójára sincs információ. Ezenkívül meg tudtunk figyelni egy nagyméretű árkot, illetve hulladékgödröket is a területen, amelyek leletanyaga mázas népi kerámiából, állatcsontból állt.

Konzulens: Majcher Tamás.

Munkatárs: Parditka Györgyi régészhallgató, Juhász Ágnes történészhallgató.

FARKAS ZSUZSANNA

330. Salgótarján, Salgóvár

(Nógrád megye) Kö

2004 augusztusában már ötödik éve folytatódott a vármaradványok helyreállítását előkészítő ásatás. Ebben az